

CAPUT IX.

Christum venisse in mundum non solius instructionis nostræ, sed et liberationis causa.

23. Cæterum quid prodest quod nos instituit, si non restituit? Aut nunquid frustra instruemur, si non prius destruat in nobis corpus seccati, ut ultra non serviamus peccato? Si omne quod profuit Christus, in sola fuit ostensione virtutum; restat ut dicatur, quod Adam quoque ex sola peccati ostensione nocuerit: siquidem pro qualitate vulneris alata est medicina. *Sicut enim in Adam omnes moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur* (I Cor. xv, 22). Ergo sicut hoc, ita et illud. Si vita, quam dat Christus, non est alia, quam institutio ejus; nec mors utique, quam dedit Adam, alia erit similiter quam institutio ejus: ut ille quidem ad peccatum exemplo suo, hic vero exemplo et verbo ad bene vivendum, et se diligendum homines informarent. Aui si christianæ fidei, et non hæresi Pelagianæ acquiescentes, generatione, non institutione traductum in nos confitemur Adæ peccatum, et per peccatum mortem; fateamur necesse est, et a Christo nobis, non institutione, sed regeneratione restitutam justitiam, et per justitiam vitam: *ut sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem sic et per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ* (Rom. v, 18). Et si ita est, quomodo is dicit, « consilium et causam incarnationis fuisse, ut mundum luce suæ sapientiæ illuminaret, et ad amorem suum accenderet. » Ubi ergo redemptio? A Christo nempe ut fateri dignatur, illuminatio et provocatio ad amorem: redemptio et liberatio a quo.

24. Esto quod Christi adventus illis prosit, qui se illi possunt conformare per vitam, et vicem ei dilectionis rependere: quid de parvulis? quam dabit lucem sapientiæ vix adhuc captantibus lucem vitæ? unde accendet [al. ascendit] ad Dei amorem, qui necdum matres suas amare noverunt? Nihilne proderit eis adventus Christi? nihil quod complantati sunt similitudini mortis ejus per Baptismum, quoniam nondum possunt, prohibente ætate, Christum sapere aut amare? Redemptio itaque. » ait, « nostra est, illa summa in nobis per Christi passionem dilectio. » Ergo parvuli non habent redemptionem, quia non habent summam illam dilectionem. An sicut non habent unde diligant, ita nec unde pereant, ut non sit eis in Christo necessaria regeneratio, utpote quibus generatio ex Adam nihil nocuerit? Si hoc sapit, cum Pelagio desipit. Quidquid horum sentiat, patet quantum humanæ sacramento salutis invadeat; quantum, quod in ipso

A est, evacuet alti dispensationem mysterii, quæ totum de salute tribuit devotioni, regenerationi nihil: qui nostræ gloriam redemptionis, et summam salutis, non in virtute crucis, non in pretio sanguinis, sed in nostræ constituit conversationis profectibus. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi (*Galat. vi, 14*), in qua est salus, vita et resurrectio nostra.

25. Et quidem tria quædam præcipua in hoc opere nostræ salutis intueor: formam humilitatis, in qua Deus semetipsum exinanivit; charitatis mensuram, quam usque ad mortem, et mortem crucis extendit; redemptionis sacramentum, quo ipsam mortem, quam pertulit, sustulit. Horum duo priora sine ultimo sic **657** sunt, ac si super inane pingas.

B Magnum profecto et valde necessarium humilitatis, magnum et omni acceptione dignum charitatis exemplum: sed non habent fundamentum, ac proinde nec statum, si desit redemptio. Volo totis nisibus humilem sequi Jesum; cupio eum qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me, quibusdam brachiis vicariæ dilectionis amplecti: sed oportet me et Agnum manducare paschalem. Nisi enim manducavero carnem ejus, et bibero ejus sanguinem, non habebō vitam in memetipso. Aliud sequi Jesum, aliud tenere, aliud manducare. Sequi, salubre consilium; tenere et amplecti, solemne gaudium; manducare, vita beata. Caro enim ejus vere est cibus, et sanguis ejus vere est potus. Panis est Dei qui de cælo descendit, et dat vitam mundo (*Joan. vi, 56, 33*). Quis status gaudio, sive consilio, absque vita? Nempe haud alius quam picturæ absque solido. Ergo nec humilitatis exempla, nec charitatis insignia, præter redemptionis sacramentum, sunt aliquid.

26. Hæc, Domine, Pater, de labore manuum pueri vestri qualiacunque tenetis, adversus pauca quidem novæ hæreseos capitula: ubi etsi non aliud quam zelum agnoscitis meum, tamen propriæ interrim conscientiæ satisfeci. Nam cum non esset quod agerem pro injuria fidei quam dolebam; operæ mihi pretium arbitror, si illum monui, cujus arma potentia a Deo ad destructionem contrariorum assertionum, ad destruendam omnem altitudinem extolentem se adversus scientiam Dei, et in captivitatem redigendum omnem intellectum in obsequium Christi. Sunt et alia in aliis ejus scriptis non pauca, nec minus mala capitula, ad quæ nec temporis, nec epistolæ angustia respondere permittit. Quanquam nec necessarium putem, cum sint adeo manifesta, ut ipsa etiam vulgata fide facile refellantur. Collegi tamen aliqua, et transmisit.

S. BERNARDI ABBATIS

LIBER

DE VITA ET REBUS GESTIS S. MALACHIE 193

HIBERNIE EPISCOPI.

658 PREFATIO AD CONGANUM ABBATEM.

A 1. Semper quidem operæ pretium fuit illustres Sanctorum describere vitas, ut sint in speculum et exemplum, ac quoddam veluti condimentum vitæ hominum super terram. Per hoc enim quodammodo apud nos etiam post mortem vivunt, multosque ex his, qui viventes mortui sunt, ad veram provocant et revocant vitam. Virum nunc maxime id requirit raritas sanctitatis, et nostra plane ætas inops virorum. Quam sane inopiam super nos adeo invaluisse sentimus, ut nulli sit dubium illa sententia nos feriri: *Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum* (*Matth. xxiv, 12*). Et ut suspicor ego, aut præsto, aut prope est, de quo scriptum est: *Faciem ejus præcedet egestas* (*Job xli, 13*), Ni fallor, Antichristus est iste, quem fames et sterilitas totius boni et præit, et comitatur. Sive igitur nuntia jam præsentis, sive jamjamque adfuturi præsentia, egestas in evidenti est. Taceo vulgus, taceo vilem filiorum hujus sæculi multitudinem: in ipsas Ecclesiæ columnas volo oculos leves. Quem mihi ostendas vel de illorum numero, qui videntur dati in lucem gentium, non magis de sublimi fumantem, quam flammantem? *Et si lumen quod in te est, inquit, tenebræ sunt, quantæ sunt tenebræ?* (*Matth. vi, 23*). Nisi tu illos forte (quod non credo) lucere dixeris, qui quæstum æstimant pietatem; qui in hæreditate Domini, non quæ Domini, sed magis quæ sua sunt quæritant. Quid dico, quæ sua sunt? Perfectus sit et sanctus etiam sua quærens, suaque retinens, si ab alienis cor manusque contineat. Meminerit tamen, qui sibi usque huc forte pervenisse videtur, eundem exigi sanctitatis gradum et ab ethnico. An non milites suis jubentur contentiforte stipendiis, ut salvi fiant? (*Luc. iii, 14*.) Magnum vero Ecclesiæ doctorem, si sit sicut unus militum: aut certe (quod ad illorum improperium propheta loquitur) *sicut populus, ita et sacerdos* (*Isa. xxiv, 2*) fuerit! O deformitatem! itane summus merito reputandus erit, qui a summo corruens gradu, hærebit vix infimo, ne abisso absorbeat? Quam rarus tamen iste ipse in clero? Quem item das mihi contentum necessariis, contemptorem superfluum? Lex est tamen præfixa ab Apostolis Apostolorum successoribus: *Victum et vestitum ha-*

bentes, inquit, his contenti simus (*ITim. vi, 8*). Ubi forma hæc? In libris cernimus eam, sed non in viris. Habes vero de justo, quia *lex Dei ejus in corde ipsius* (*Psal. xxxvi, 31*), et non in codice. Nec perfectionis is gradus. Perfectus carere et necessariis paratus est. At gratis istud. Utinam superfluis ponatur modus! utinam non cupiamus in infinitum! Sed quid? Forte reperias qui hoc possit? Id quidem difficile: sed vide quid egimus. Quærebamus virum optimum, multorum liberatorem: et ecce laboramus in inveniendis, qui se ipsum salvum facere possit. Optimus hodie est, qui non est nimis malus.

2. Unde quoniam a terra defecit sanctus, videor mihi non supervacue ex his qui empti sunt de terra, revocare ad medium Malachiam episcopum, virum vere sanctum, et nostrorum quidem temporum, singularis sapientiæ et virtutis. Iste erat lucerna ardens et lucens: nec extincta est tamen, sed submota. Quis mihi jure succenseat, si readmovero eam? Imo vero non est quod mihi ingrati esse mei sæculi homines debeant, et omnis deinceps generatio ventura, si quem conditio tulit, revocem stilo; si mundo restituam, quo dignus non erat mundus; si servem memoriæ hominum hominem, cujus memoria in benedictione sit omnibus, qui legere dignabuntur; si me excitante amicum dormientem, vox turturis audita fuerit in terra nostra, dicens: *Eccce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi* (*Matth. xxviii, 20*). Deinde sepultus apud nos est: nobis specialiter hoc opus incumbit. Quid quod me inter speciales amicos Sanctus ille habebat, et eo loci, ut nulli in hac parte gloriæ secundum fuisse me credam? Nec mercede vacat mihi tantæ familiaritas sanctitatis: primitias jam accepi. In extremis positus erat, imo in principiis, juxta illud: *Cum consummatus fuerit homo, tunc incipit* (*Eccli. xviii, 6*). Accurri ego, ut benedictio morituri super me veniret. At ille cum jam membra alia movere non posset, fortis ad dandam benedictionem, elevatis sanctis manibus super caput meum, benedixit mihi, et benedictionem hæreditate possideo: et quomodo ego illum silere queam? Postremo tu id mihi, abba Congane, injungis, reverendus frater, et dulcis amicus meus, ac tecum pariter (ut ex Hibernia

scribis) vestra illa omnis Ecclesia sanctorum. Libens obedio, præsertim quod non eloquium exigitis, sed narrationem. Dabo vero operam, ut ea sit pura et luculenta, devotos informans, fastidiosos non onerans. Sane narrationis veritas secunda apud me est, intimata a vobis haud alia procul dubio protestantibus, quam quæ certissime comperta sunt vobis.

659 CAPUT I.

Pueritia et adolescentia S. Malachie.

1. Malachias noster, ortus Hibernia de populo barbaro, ibi educatus, ibi litteras edoctus est. Cæterum de natali barbarie traxit nihil, non magis quam de sale materno pisces maris. Quam vero suave, quod inculca nobis barbaries tam urbanum protulit civem sanctorum, et domesticum Dei! Qui producit mel de petra, oleumque de saxo durissimo, ipse fecit hoc. Parentes tamen illi fuere genere et potentia magni, juxta nomen magnorum qui sunt in terra. At mater mente, quam sanguine generosior, satagebat in ipso initio viarum suarum, notas parvulo facere vias vitæ: hanc pluris illi existimans ventosa scientia litteraturæ secularis. Ad utramque tamen huic non defuit ingenium pro ætate. In scholis litteras, domi timorem Domini docebatur, et quotidianis profectibus respondebat amobus satis, magistro et matri. Nempe a principio spiritum sortitus est bonum, per quem erat puer docilis, et amabilis valde, mire admodum omnibus per omnia gratiosus. Bibebat autem pro lacte de pectore materno aquas sapientiæ salutaris, et fiebat in dies se ipso prudentior. Prudentior, dicam, an sanctior? Utrumque si dixerò, non me poenitebit: veritatem enim dicam. Agebat senem moribus, annis puer, expers lasciviæ puerilis. Cumque ex hoc cunctis esset reverentiæ ac stupori, non tamen inde, ut assolet, insolentior inveniebatur; sed magis quietus et subditus in omni mansuetudine. Non impatiens magisterii, non fugitans disciplinæ, non lectionis fastidiens, non ludorum denique appetens; quod vel maxime illa ætas dulce ac familiare habere solet. Et proficiebat supra omnes coætaneos suos in ea quidem litteratura, quæ illi competebat ætati. Nam in disciplina morum profectusque virtutum, etiam super omnes docentes se in brevi enituit, non tam matre tamen, quam unctio magistra. Hac sollicitante, haud segniter et in divinis exercebatur, petere secretum, anticipare vigilias, meditari in lege, refici parcius, orare frequentius. Et quia ecclesiam frequentare nec vacabat propter studium, et pro verecundia non libebat; levare puras manus in omni loco ad cælum, ubi tamen secrete id posset. Jam tunc siquidem cautus fuit declinare virus virtutum, inanem gloriam.

2. Est vicus prope civitatem, in qua discebat puer, quo magister ejus frequenter pergere solitus erat, ipso solo comite. Illo eantibus amobus pariter, ipse, ut postea referebat, retrahebat pedem, sistebat gradum, et stans a tergo magistri, illo quidem non comperiente, expansis ad cælum manibus, raptim

quodammodo, ac veluti jaculata emittebat orationem: et sic dissimulans, magistrum denuo sequebatur. Istiusmodi pio furto puer sæpius illudebat comitem pariter et magistrum. Non est dicere omnia, quæ ejus principia colore bonæ indolis decorere: ad majora atque utiliora currendum. Unum tamen refero adhuc, quod hoc, meo quidem iudicio, non modo bonæ, sed et magnæ in puero dederit insigne spei. Excitus aliquando opinione cujusdam magistri (erat enim famosus in disciplinis, quas dicunt liberales), adivit illum discendi cupiditate. Quippe extrema jam pueritiæ captans, ad eas litteras anhelabat. Intrans vero domum, vidit virum ludentem subula, crebrisque sulcantem tractibus nescio quo notabili modo parietem. Et solo visu offensus puer serius, quod levitatem redoleret, resiliit ab eo, ac deinceps illum nec videre curavit. Ita cum esset studiosissimus litterarum, præ honesto tamen sprexit eas virtutis amator. Tali quodam præiudicio puer præparabatur ad eum, qui se manebat in fortiori ætate conflictum: jamque ipse adversarium provocabat. Et Malachiæ quidem pueritia sic erat. Porro adolescentiam simili transivit simplicitate et puritate: nisi quod crescente ætate, 660 crescebat simul illi sapientia et gratia apud Deum et homines.

3. Hinc jam, id est ab ineunte adolescentia ejus, cæpit manifestius apparere quid esset in homine, et gratia Dei in illo vacua non videri. Videns enim industrius adolescens, quam in maligno mundo positus sit (Joan. v, 49), et cogitans qualem spiritum accepisset, dicebat intra se: « Non est spiritus hujus mundi iste. Quid isti, et illi? Non est societas alteri ad alterum, non plus quam luci ad tenebras. Meus ex Deo est, et scio quæ in illo donata sunt mihi. Inde mihi interim adhuc innocentia vitæ [at. mea], inde continentia decus, inde justitiæ fames, inde quoque illa eo securior, quo secretior, gloria mea est, testimonium conscientia meæ. Nil horum mihi tutum sub principe mundi. Deinde habeo thesaurum hunc in fictili vase. Verendum ne impingat et frangatur, et effundatur oleum lætitiæ quod porto. Et quidem non impingere inter saxa et scopulos distortæ et anfractuosa viæ et vitæ hujus difficillimum. Itane momento perdam simul omnes, quibus ab initio præventus sum, benedictiones dulcedinis? Resigno illi potius, a quo sunt, et me pariter. Et ego enim ipsius. Perdo ipsam ad tempus animam meam, ne perdam in æternum. Et quod sum, et quæ habeo omnia, ubi mihi æque salva, uti in manu Auctoris? Quis ita ad servandum sollicitus, ad retinendum potens, ad restituendum fidelis? Servabit tuto, restituet opportune. Sine retractatione me do ad serviendum illi de donis suis. Non potest mihi perire ex omnibus, quæ in opus pietatis expendero. Forte et sperare plus aliquid licet. Solet reddere cum usura qui dat gratis. Ita est. Etiam cumulat, et multiplicabit in anima mea virtutem. » Hæc cogitavit, et fecit, sciens absque facto vanas esse cogitationes hominum.

CAPUT II.

Religiosa vitæ tirocinium.

4. Erat homo in civitate Ardmacha (ipsa est, in qua alius est Malachias), et homo ille sanctus, et austera admodum vitæ, inexorabilis castigato corporis sui, cellam habens juxta ecclesiam. In ea manebat, jejuniis et obsecrationibus serviens die ac nocte. Ad hunc se contulit Malachias, formam vitæ accepturus ab eo, qui vivum se tali damnaverat sepultura. Et vide humilitatem. A primæva ætate in sancta arte magistrum (quod dubium non est) habuerat Deum: et ecce factus est denuo discipulus hominis, homo mitis et humilis corde. Si nesciebamus, hoc vel solo nobis ipse probavit. Legant hoc, qui docere quæ non didicere conantur discipulos sibi coacervantes, qui nunquam discipuli existerent, cæci duces cæcorum. Malachias doctus a Deo, doctorem nihilo minus quesivit hominem, et quidem cante, et sapienter. Quid simile, quæso, afferre quibat, in quo æque daret caperetque experimentum profectus sui? Si Malachiæ exemplum eis pro minimo est, Pauli opus attendant. Nonne Evangelium suum, quod non ab homine acceperat, sed a Christo cum hominibus tamen censuit conferendum, ne forte in vacuum curreret, aut cucurrisset? (Galat. 1, 11). Ubi ille securus non est, nec ego. Si quis hoc scit, viderit, ne non tam securitas sit, quam temeritas. Sed hæc alterius temporis.

5. Nunc vero sonuit in civitate quod factum erat, et commota est universa ad inopinatam novitatem. Stupebant autem omnes, et virtutem mirabantur, eoque amplius, quo minus usitatum in gente fera. Videres tunc revelari ex multorum cordibus cogitationis. Plerique humano affectu pensantes factum, plangere et dolere, quod dilectus omnibus, delicatusque adolescens, duris se adeo laboribus mancipasset. Alii suspicati levitatem propter ætatem, diffidere de perseverantia, timere de casu. Nonnulli temeritatem causantes, indignari et fremere in eum, quod supra ætatem et vires inconsulte rem arduam fuisset aggressus. 661 Verum ille sine consilio egit nihil. Nam habuit consilium a Propheta, qui ait: *Bonum est homini, si portaverit jugum ab adolescentia*; et addit: *Sedebit solitarius, et tacebit, quia levavit se supra se* (Thren. III, 27, 28). Sedebat sibi juvenculus secus pedes Imarii (hoc enim nomen viro), et aut discebat obedientiam, aut se didicisse docebat. Sedebat, ut quietus ut mansuetus, ut humilis. Sedebat, et tacebat, sciens secundum prophetam, cultum justitiæ esse silentium (Isa. XXXII, 17): sedebat ut perseverans, tacebat ut verecundus, nisi quod suo illo silentio in Dei auribus loquebatur cum sancto David: *Adolescentulus sum ego et con-*

(194) Nempe ante annos triginta fieri cautum erat in concilio Neocæsariensi, Agathensi anni 506, in Arelatensi IV, et aliis. Agathensis canon 17: *Presbyterum et episcopum ante triginta annos, id est, antequam ad viri perfecti ætatem perveniant, et diaconos ante viginti quinque nullus metropolitanorum ordi-*

temptus justitias autem tuas non sum oblitus (Psal. CXVIII, 141). Et sedebat interim solitarius, quia et sine socio, et sine exemplo. Quis enim ante Malachiam districtissimum viri propositum vel cogitaret attentare? Nempe mirabile omnibus habebatur, non imitabile. Malachias imitabile persuasit, sedendo duntaxat, et tacendo. Intra paucos dies habuit imitatores non paucos, provocatos exemplo sui. Ita qui primo solitarius sedit, et unicus patris sui, fit jam unus ex multis, fit ex unigenito primogenitus in multis fratribus. Et ut prior in conversione, ita in conversatione sublimior: et qui ante omnes venit, omnium iudicio supra omnes emicuit in virtute. Et dignus visus est episcopo pariter et magistro, qui ad diaconi gradum promoveretur. Et coegerunt eum.

CAPUT III.

Ordinibus initiatus episcopi vices gerit.

6. Hinc jam levita Domini publice se ad omne opus pietatis accinxit: plus vero ad eas res, in quibus aliqua injuria videretur. Denique cura erat ei maxima in sepeliendis defunctis pauperibus, quod hoc sibi non minus humilitatem saperet, quam humanitatem. Nec defuit novo nostro Tobia rediviva a muliere tentatio, imo a serpente per mulierem. Germana ejus indignitatem (ut sibi videbatur) officii exhorrens: Quid facis, inquit, o insane? dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et hoc illi quotidie exprobrans ingerebat. Sed respondebatur mulieri stultæ juxta stultitiam suam: Misera, tu cœquili casti vocem tenes, sed virtutem ignoras. Ita ministerium, ad quod coactus accesserat, devotus tenuit, indefessus exercuit. Unde et censuerunt etiam sacerdotale officium imponendum illi. Et factum est ita. Erat autem, cum sacerdos ordinatus est, annos natus quasi viginti quinque. In qua ejus utraque ordinatione, si quid præter Canonum formam processisse videtur, ut vere videtur (siquidem infra vicesimum quintum annum leviticum ministerium, infra tricesimum adeptus est sacerdotii dignitatem) (194) donandum sane tum zelo ordinatoris, tum meritis ordinati. Ego vero istud nec in sancto redarguendum, nec usurpandum consulo ei qui sanctus non fuerit. Nec contentus episcopus (195), etiam vices suas commisit ei, seminare semen sanctum in gente non sancta, et dare rudi populo, et sine lege viventi, legem vitæ et disciplinæ. Suscepit illic mandatum in omni alacritate, sicut erat spiritu fervens; nec talentis incubans, sed inhians lucris. Et ecce linguæ sarculo cœpit evellere, destruere, dissipare, de die in diem factitans prava in directa, et aspera in vias planas. Exsultabat ut gigas ad discurrendum ubique. Diceres ignem urentem in consumendo criminum vepres. Diceres securim vel

nare præsumat, etc. Ita aquid Bochellum, cum apud Sirmundum desit locus de diaconis, ad quem Bernardus hic respicit, cujus tempore lex ista adhuc videbatur, ut patet ex sequentibus verbis. Sæpius tamen ab episcopis dispensatum, maxime in pios viros.

(195) Scilicet Celsus: vide infra, n. 19.

asciam in deiciendo plantationes malas, exstirpare barbaricos ritus, plantare ecclesiasticos. Veterinosas omnes (neque enim paucae inveniebantur) abolebat superstitiones, seu quaslibet, ubicunque deprehendisset, malignitates immissas per angelos malos.

7. Denique quidquid incompositum, quidquid indecorum, **662** quidquid distortum obvium habuisset, non parcebat oculus ejus: sed velut grando grossos e ficibus, et sicut pulverem ventus a facie terrae, sic coram facie sua hujusmodi nitebatur totum pro viribus exturbare ac delere de populo suo. Et pro his omnibus tradebat jura caelestia optimus legislator. Leges dabat plenas justitiae, plenas modestiae et honesti. Sed et apostolicas sanctiones ac decreta sanctorum Patrum, praecipueque consuetudines sanctae Romanae Ecclesiae, in cunctis ecclesiis statuebat. Hinc est, quod hodieque in illis ad horas canonicas cantatur et psallitur juxta morem universae terrae. Nam minime id ante fiebat, ne in civitate quidem. Ipse vero in adolescentia cantum didicerat, et in suo coenobio mox cantari fecit, cum necdum in civitate, seu in episcopatu universo cantare scirent, vel velent. Deinde usum saluberrimum Confessionis, sacramentum Confirmationis, contractum conjugiorum, quae omnia aut ignorabant, aut negligebant, Malachias de novo instituit. Et de his ista pro exemplo sufficiant. Nam et per totum historiae textum, brevitate studio plurima praeterimus.

CAPUT IV.

Malcho episcopo plenius instituendus adheret.

8. Cum esset illi studium et zelus maximus circa cultum divinarum et venerationem Sacramentorum, ne forte de his aliquid constitueret vel doceret secus, quam ritus haberet universalis Ecclesiae, subiit animo adire episcopum Malchum [al. Malachum], qui se plenius de omnibus informaret. Hic erat senex plenus dierum et virtutum, et sapientia Dei erat in illo. Natione quidem Hibernus, sed in Anglia conversatus fuerat in habitu et proposito monachali in Wintoniensi monasterio: de quo assumptus est in episcopum in Lesmor civitate Mumoniae: et ipsa nobilior inter caeteras regni illius. Ibi tanta ei desuper collata est gratia, ut non modo vita et doctrina, sed et signis clareret. Quorum duo pono exempli causa, ut omnibus innotescat, qualem in scientia sanctorum Malachias habuerit praecceptorem. Puerum mente captum, ex his quos lunaticos vocant, inter confirmandum sacra unctione sanavit. Hoc ita notum certumque fuit, ut illum mox constituerit osiarium domus suae, vixeritque idem puer incolumis in eo officio usque ad virilem aetatem. Surdo auditum restituit: in quo idem mirabile quiddam confessus est, quod cum sanctus utriusque auriculae hinc inde digitos immisisset, duos quasi porcellos ex ipsis exire senserit. Pro his atque hujusmodi fama crebrescente, nomen grande adeptus est; ita ut ad eum Scoti, Hibernique confluerent, et tanquam unus om-

(196) Cormarcus: vide infra, n. 18.

nia pater ab omnibus coleretur. Ad hunc ergo Malachias, accepta benedictione patris Imarii, et ab episcopo missus, cum prospere pervenisset, benigne a sene susceptus est: qui annos aliquot cum eo mansit, ut per hanc temporis moram hauriret plenius de pectore veterano, sciens scriptum: *Quia in antiquis est sapientia (Job XII, 12)*. Sed nec hoc quoque ad causam defuisse reor, quod magnus ille Provisor universorum voluit servum suum Malachiam in loco tam celebri notum fieri omnibus, qui erat omnibus profuturus. Nec enim poterat non esse gratus, quibus notus fuisset. Denique unum interim accidit, per quod ex aliqua parte quod notum Deo erat in illo, manifestum fecit hominibus.

9. Inter regem Mumoniae (quae est Hiberniae pars australis) et germanum ejus orta similitate, et fratre facta superiori. Rex, (196) pulsus regno confugit ad episcopum Malchum. Non tamen ut ope illius regnum recuperaret: sed magis princeps devotus dedit locum irae, et necessitate in virtutem convertit, privatam **663** eligens ducere vitam. Cumque episcopus Regem suscipere debito honore pararet, abnuvit ille, se malle inquam unum ex illis esse pauperibus fratribus qui illi adhererent, regium fastum deponere, et communi paupertate fore contentum, expectare potius Domini voluntatem, quam per vim recipere regnum; nec velle pro suo honore terreno sanguinem humanum effundere, qui contra se clamet ad Deum de terra. Quo audito, exsultat episcopus, et admiratus devotionem, satisfacit voto. Quid plura? Traditur Regi paupereula domus ad habitandum, et Malachias in magistrum, ad victum panis cum sale et aqua. Porro ad delicias sufficiebat Regi Malachiae praesentia, vita atque doctrina, ita ut diceret ei: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua! super mel ori meo (Psal. cxviii, 103)*. Ad haec per singulas noctes lacrymis suis stratum suum rigabat: sed et quotidiano aquae frigidae balneo male calentem exstinguebat in carne libidinem. Et orans Rex, cum Rege dicebat: *Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte universa delicta mea (Psal. xxiv, 18)*. Et non amovit Deus orationem ejus et misericordiam suam ab eo. Et exaudita est oratio ejus, etsi secus, quam intenderet ipse. Nam is quidem sollicitus erat pro anima sua: sed viadex innocentiae Deus, hominibus ostendere volens quoniam sunt reliquiae homini pacifico, parabat interim facere

judicium injuriam patienti, quod ille peccatus non sperabat. Et suscitavit Deus spiritum vicini regis: neque enim unum est Hibernia regnum, sed divisa in plura. Hic itaque videns quae facta sunt, repletus est zelo: et hinc quidem indignans praedonum libertati, et insolentiae suorum; inde vero miserans regni desolationem et Regis dejectionem, descendit ad cellulam pauperis: suadet reditum, sed non persuadet. Instat tamen, spondet opem, de effectu non diffidere monet; Deum affuturum pro-

mittit, cui non poterunt resistere omnes adversarii ejus. Proponit etiam oppressionem pauperum patriaeque vastationem, et non proficit.

10. Caeterum accedente mandato episcopi et Malachiae consilio, de quibus ille pendeat totus, vix tandem acquiescit. Sequitur Rex Regem, et juxta verbum Regis, sicut fuerat voluntas in caelo, tota facilitate pulsus praedonibus, reducit homo in sua cum exultatione suorum, regnoque restituit suo. Dilexit extunc Rex ille, et semper reveritus est Malachiam: eoque propensius, quo plenius in sancto viro digna veneratione et amore compererat. Cujus enim tantam meruit in sua adversitate familiaritatem, sanctitatem ignorare non potuit. Propterea magis in sua prosperitate perpetuis illum amicitis, devotisque colebat obsequiis, et libenter audiebat eum, et audito eo multa faciebat. Et de his satis. Verumtamen non fortuito factum reor, quod ita jam tunc magnificavit eum Dominus in conspectu regum: sed quia vas electionis sibi erat ille, portaturus nomen suum coram regibus et principibus.

CAPUT V.

Sorori defunctae sacrificii oblatione succurrit.

11. Mortua est interim soror ejus illa, quam praefati sumus. Nec praeteruonda visiones, quas vidit de ea. Hujus siquidem sanctus carnalem exhorruerat vitam, et tanto zelo, ut se devoverit non visurum eam in carne viventem. At illa carne soluta, solum est votum, et coepit videre in spiritu, quam in corpore noluit. Quadam nocte audivit per somnium vocem sibi dicentis, sororem ejus stare foras in atrio, et ecce per totos triginta dies nihil gustasse: qui evigilans cito intellexit, cujus esca inedia marceret. Et diligenter discusso numero dierum quem audierat, ipsum esse reperit, ex quo pro ea Panem de caelo vivum non obtulisset. Tum ille qui sororis non animam oderat, sed peccatum; beneficentiam, quam **664** intermiserat, rursus adoritur Neque frustra. Non multo post visa est illi pervenisse ad limen ecclesiae, necdum tamen posse intrare; apparere etiam in veste pulla. Cumque ille perseveraret, curans ne qua die solita stipe frustraretur; secundo vidit eam in veste subcandida; admissam quidem intra ecclesiam, sed altare contingere non permitti. Tertio tandem visa est aggregari coetui candidatorum, et in veste candida. Vides, lector, quantum valeat deprecatio justae assiduae? Vere regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. Nonne tibi videtur Malachiae oratio vicem quodammodo effractoris exhibuisse caelestibus portis, quando peccatrix mulier fraternis obtinuit armis, quod suis meritis negabatur? Hanc vim, Jesu bone, tu qui pateris, facis, validus et pius ad salvandum, faciens misericordiam et potentiam in brachio tuo, et in Sacramento tuo servans sanctis qui in terra sunt, usque in consummationem saeculi. Hoc plane

(197) Banchor vocatur in actis sancti Columbanii, situm in Ultonia Hiberniae provincia; distinguendum

Sacramentum potens peccata consumere, debellare obvias potestates, inferre caelis revertentes de terra.

CAPUT VI.

Monasterium Benchorensis desolatum instaurat.

12. Et Dominus quidem in regione Lesmorensi sic praeparabat dilectum suum Malachiam ad gloriam nominis sui. Verum qui miserant eum, minime jam ferentes absentiam ejus, missis epistolis revocant illum. Quo reddito suis, et quidem instructiore de omnibus quae oportebat; en opus a Deo paratum et servatum Malachiae. Vir dives et potens, qui locum Benchor et possessiones ejus tenebat, inspiratus a Deo, confestim in manu ejus sua omnia dedit et se quoque. Et is avoculus ejus. Sed Malachiae spiritus quam carnis propinquitas pluris fuit. Ipsum quoque locum Benchor (197), de quo cognominabatur, tradidit ei princeps, ut aedificaret ibi monasterium, vel potius reaedificaret. Nempe nobilissimum existerat ante sub primo patre Congello, multa milia monachorum generans, multorum monasteriorum caput. Locus vere sanctus fecundusque sanctorum, copiosissime fructificans Deo, ita ut unus ex filiis sanctae illius congregationis, nomine Luanus, centum solus monasteriorum fundator exstitisse feratur. quod ideo dixerim, ut ex hoc uno conjiciat lector, quam ingens fuerit reliqua multitudo. Denique ita Hiberniam Scotiamque repleverunt gemina ejus, ut ea potissimum tempora Davidici illi versiculi praecinisse videantur: *Visitasti terram, et inebriasti eam, multiplicasti locupletare eam. Flumen Dei repletum est aquis parasti cibum illorum, quoniam ita est praeparatio ejus. Rivos ejus inebria, multiplica gemina ejus; in stillicidiis ejus laetabitur germinans (Ps. lxiv, 10, 11)*. Et in hunc modum caeteri qui sequuntur. Nec modo in praefata, sed et in exteris etiam regionibus, quasi inundatione facta, illa se sanctorum examina effuderunt. E quibus ad has nostras Gallicanas partes sanctus Columbanus ascendens, Luxoviense construxit monasterium, factus ibi in gentem magnam. Aiunt tam magnam fuisse, ut succedentibus sibi vicissim choris, continuarentur solennia divinorum, ita ut ne momentum quidem diei ac noctis vacaret a laudibus.

13. Haec de antiqua dicta sint Benchorensis monasterii gloria. Hoc olim destructum a piratis, ob insigne dignitatis antiquae, Malachias, veluti quendam replantaturus paradisum, amplexus est, et quia multa corpora sanctorum dormirent ibi. Nam ut taceam illa quae in pace sepulta sunt, ferunt nongentes simul una die a piratis occisos. Erat quidem ingens loci illius possessio: sed Malachias solo contentus loco sancto, totas possessiones et terras alteri cessit. Siquidem a tempore quo destructum est monasterium, non defuit qui illud teneret cum possessionibus suis. Nam et constituebantur per electionem etiam et abbates appellabantur, servantes ab alio cognomine monasterio, quod in Wallia, Angliae regione, locatum erat.

nomine, etsi non re, quod olim **665** exstiterat. Cumque suaderent multi non alienare possessiones, sed totum simul retinere sibi, non acquievit paupertatis amator: sed fecit eligi juxta morem qui eas teneret loco, ut prædiximus, retento sibi et suis. Et fortassis consultius, ut post apparuit, integrum retinisset, si non magis suæ prospexisset humilitati, quam paci.

14. Itaque ex mandato patris Imarii assumptis secum decem circiter fratribus, veniens ad locum, cepit ædificare. Ubi quadam die cum in securi ipse scæret, casu ex operariis unus, illo vibrante in aera securim, locum incaute occupavit quo ictus destinabatur: et cecidit super spinam dorsi ejus, tanto utique impetu, quanta ille conatu impingere valuit. Corruit ille: accurere omnes, putantes aut percussum ad mortem aut mortuum. Et tunica quidem scissa a summo usque deorsum: homo vero illæsus inventus est, tam modice et summatim perstricta cute, ut vix in superficie vestigium appareret. Stabat homo incolumis, quem securis prostraverat, intuentibus et stupentibus qui circumstabant. Unde et facti alacriores, promptiores exinde ad opus inventi sunt. Et hoc initium signorum Malachiae. Porro oratorium intra paucos dies consummatum est de lignis quidem lævigatis, sed apte firmiterque contextum, opus Scoticum, pulchrum satis. Et exinde servitur Deo in eo, sicut in diebus antiquis; simili quidem devotione, etsi non pari numero. Præfuit Malachias loco illi tempore aliquanto, patre Imario ita constituente, ipse rector, ipse regula fratrum. Legebant in vita ejus quomodo conversarentur, et ipse ante illos præibat in justitia et sanctitate coram Deo: nisi quod præter instituta communia, multa singulariter faciebat, in quibus potius præibat omnes, et aliorum nemo illum poterat ad tam ardua sequi. Eo temporis et eo loci quidam infirmabatur, cui assistens diabolus, et aperte loquens suggerebat, ne unquam crederet monitis Malachiae; sed si intraret ad se, cultello eum peteret et occideret. Quo cognito, qui illi ministrabant, ipso infirmo prodente, verbum perferunt ad Malachiam præmunientes. At ille solita arma orationis arripens, impavidus hostem aggressus, et infirmitatem fugat et dæmonem. Erat autem nomen viro Malchus. Frater est iste secundum carnem Christiani nostri, Mellifontis abbatis. Ambo enim superstites adhuc sunt, sibi in spiritu modo germaniores. Nam ille, ut liberatus est, continuo non ingratus, loco eodem conversus ad Dominum, habitum simul animumque mutavit. Et cognovere fratres malignum invidere bonis eorum; et ædiicati sunt, facti de reliquo cautiore.

CAPUT VII.

Dysenteria laborantem curat.

15. Clericum, nomine Michaellem, dysenteria laborantem, et desperate, mittens ei aliquid de mensa sua, eodem loco sanavit. Secundo eundem ipsum, gravissima infirmitate correptum, et corpore pariter curavit et mente. Illico enim adhæsit Deo et Mala-

chie servo ejus, timens ne deterius aliquid sibi contingeret, si denuo ingratus tanto inveniretur et beneficio et miraculo. Et nunc, ut audivimus, præest cuidam monasterio, sito in partibus Scotiae: et hoc novissimum omnium quæ ille fundavit. Pro hujusmodi augescebat in dies et opinio, et congregatio Malachiae, et grande ei nomen intus et foris, non tamen re grandius. Nempe ibi demorabatur etiam factus episcopus, quod locus esset vicinus civitati.

CAPUT VIII.

Episcopatum Conneretensem, licet invitus, suscipit.

16. Vacabat tunc temporis episcopalis sedes, et jamdiu vacarat, Malachia nolente assentire, siquidem ipsum elegerant. Persistentibus tamen illis, tandem aliquando cessit, accedente ad vim faciendam **666** mandato magistri sui, necnon et metropolitani. Tricesimo ferme ætatis suæ anno Malachias consecratus episcopus introducit Connereth: hoc enim nomen civitatis. Cum autem cœpisset pro officio suo agere, tunc intellexit homo Dei, non ad homines se, sed ad bestias destinatum. Nusquam adhuc tales expertus fuerat in quantacunque barbarie: nusquam repererat sic protervos ad mores, sic ferales ad ritus, sic ad fidem impios, ad leges barbaros, cervicosos ad disciplinam, spurcos ad vitam. Christiani nomine, re pagani. Non decimas, non primitias dare, non legitima iure conjugia, non facere confessiones; penitentias nec qui peteret, nec qui daret, penitus inveniri. Ministri altaris pauci admodum erant. Sed enim quid opus plurium, ubi ipsa paucitas inter laicos propemodum otiosa vacaret? Non erat quod de suis fructificarent officiis in populo nequam. Nec enim in ecclesiis aut prædicantibus vox, aut cantantis audiebatur. Quid faceret athleta Domini? aut cedendum turpiter, aut periculose certandum. Sed qui se pastorem, et non mercenarium agnoscebat, elegit stare quam fugere, paratus et animam suam dare pro ovibus, si oportuerit. Et quanquam omnes lupi, et oves nullæ; stetit in medio luporum pastor intrepidus, omnimodis argumentosus, quomodo faceret oves de lupis. Monere communiter, secreto arguere, flere per singulos; nunc asperere, nunc leniter convenire, prout cuique expedire videbat. In quibus per hæc minus profecisset, cor contritum et humiliatum offerebat pro eis. Quoties noctes totas pervigiles duxit, extendens manus in oratione! Et cum venire ad ecclesiam nollent, per vicos et plateas occurrebat invitis; et circumiens civitatem, perquirebat anhelus quem Christo acquireret.

17. Sed et foris rura et oppida nihilominus sæpius percurrerebat eum sancto illo comitatu discipulorum suorum, qui nunquam deerant lateri ejus. Ibat et erogabat vel ingratis cœlestis tritici mensuram. Nec vehebatur equo, sed pedes ibat, et in hoc virum se apostolicum probans. Jesu bone! quanta passus est pro nomine tuo bellator tuus a filiis sceleratis! quanta sustinuit ab his ipsis, quibus et pro quibus

loquebatur bona tibi! Quis digne exprimat, in quantis vexatus, quibus affectus sit contumeliis, quibus injuriis lacessitus, quoties lassatus inedia, quoties afflictus in frigore et nuditate? Attamen cum his qui oderunt pacem, erat pacificus, instans nihilominus opportune, importune. Blasphematus obsecrabat; injuriatus opponebat scutum patientiæ, et vincebat in bono malum. Quidni vicisset? Perseveravit pulsans, et secundum promissionem tandem aliquando pulsanti apertum est (*Luc. xi, 9*). Quomodo poterat non sequi, quod veritas prænuñtiaverat secutorum? Dextera Domini fecit virtutem, quia os Domini locutum est veritatem. Cessit duritia, quievit barbaries; et domus exasperans paulatim leniri cœpit, paulatim correptionem admittere, recipere disciplinam. Finit de medio barbaricæ leges, Romanæ introducuntur; recipiuntur ubique ecclesiasticæ consuetudines, contrariæ rejiciuntur; reaedificantur basilicæ, ordinatur clerus in illis. Sacramentorum rite solemnitas celebrantur, confessiones fiunt, ad ecclesiam conveniunt plebes, concubinas honestat celeberritas nuptiarum; postremo sic mutata in melius omnia; ut hodie illi genti conveniat, quod Dominus per prophetam dicit: *Qui ante non populus meus, nunc populus meus* (*Osee. ii, 24*).

CAPUT IX.

Monasterium Ibracense construit.

18. Contigit post annos aliquot destrui civitatem a rege aquilonaris partis Hiberniæ, quia ab aquilone panditur omne malum (*Jerem. i, 14*). Et forte malum illud bene utentibus bonum fuit. Quis scit enim, si tali flagello Deus delere voluit mala antiqua populi sui? Istiusmodi Malachias necessitate compulsus, et ipse exiit cum turba discipulorum suorum. Nec otiosus **667** exitus ejus. Hac occasione monasterium Ibracense constructum est, eunte illo Malachia cum suis numero centum triginta [*al. viginti*] fratribus. Ibi occurrit ei Cormac rex. Ipse est qui olim regno pulsus, sub cura Malachiae de misericordia Dei consolationem accepit. Et locus ille situs in regno ejus. Gavisus est Rex viso Malachia, se et omnia sua exponens ei, et his qui cum eo erant, utpote non ingratus nec immemor beneficii. Adducta incontinenti animalia multa ad usus fratrum, multa insuper in auro et argento ad sumptus ædificiorum pro regia liberalitate collata. Ipse quoque erat intrans et exiens cum eis sedulus ei officiosus, habitu quidem rex, sed animo discipulus Malachiae. Et benedixit loco illi Dominus propter Malachiam. Et in brevi factus est magnus rebus, possessionibus, et personis. Ubi velut de novo inchoans, legem et disciplinam, quam aliis imponebat, magis ipse portabat episcopus et magister. Ipse in ordine vicis suæ, coquinæ ministerio inserviebat; ipse fratribus, cum recumberent, ministrabat. Inter succedentes sibi invicem fratres ad cantandum, legendumve in ecclesia, non se præteriri patiebatur, strenue implens et ipse officium loco suo, tanquam unus ex illis. Sanctæ paupertatis non modo participem, sed et principem

se exhibebat, ipsius præcipue super omnes abundantius æmulator existens.

CAPUT X.

Fit archiepiscopus seu primas Hiberniæ.

19. Dum hæc ita aguntur, contigit infirmari archiepiscopum Celsum: et ipse est qui Malachiam in diaconem, presbyterum, episcopumque ordinavit: et cognoscens quia moreretur, fecit quasi testamentum, quatenus Malachias deberet succedere sibi, quod nullus alius videretur dignior, qui episcoparetur in sede prima. Hoc præsentibus indixit, hoc mandavit absentibus, hoc specialiter ambobus Munoniæ regibus, et majoribus terræ, sancti Patricii auctoritate præcepit. Cujus reverentia et honore, tanquam apostoli illius gentis, qui totam patriam convertisset ad fidem, sedes illa, in qua et vivens præfuit, et mortuus requiescit, in tanta ab initio cunctis veneratione habetur, ut non modo episcopi, et sacerdotes, et qui de clero sunt, sed etiam regum ac principum universitas subjecta sit metropolitano in omni obedientia, et unus ipse omnibus præsit. Verum mos pessimus inoleverat quorundam diabolica ambitione potentum, sedem sanctam obtinueri hereditaria successione. Nec enim patiebantur episcopari, nisi qui essent de tribu et familia sua. Nec parum processerat exsecranda successio, decursis jam in hac malitia quasi generationibus quindecim. Et eousque firmaverat sibi jus pravum, imo omni morte puniendam injuriam, generatio mala et adultera, ut etsi interdum defecissent clerici de sanguine illo, sed episcopi nunquam. Denique jam octo existerant ante Celsum viri uxorati, et absque ordinibus, litterati tamen. Inde tota illa per universam Hiberniam, de qua superius diximus, dissolutio ecclesiasticæ disciplinæ, censuræ enervatio, religionis evacuatio: inde illa ubique, pro mansuetudine christiana sæva subintroducta barbaries, imo paganismus quidam inductus sub nomine christiano. Nam (quod inauditum est ab ipso Christianitatis initio) sine ordine, sine ratione mutabantur et multiplicabantur episcopi pro libitu metropolitani, ita ut unus episcopatus uno non esset contentus, sed singulæ pene ecclesiæ singulos haberent episcopos. Nec mirum: nam quomodo tam morbidi capitis membra valerent?

20. Pro his Celsus, atque hujusmodi malis populi sui vehementer dolens (erat enim vir bonus et timoratus), curavit omni modo habere sibi successorem Malachiam, quod per ipsum confideret posse explantari male radicatum successionem: qui charus esset omnibus, et quem omnes æmularentur, et Dominus erat **668** cum eo. Nec frustratus est a spe sua. Nam illo mortuo, substitutus est Malachias, non tamen mox, neque id facile. Ecce enim de semine nequam qui occupet locum, Mauricius nomine. Is per quinquennium, fretus potentia sæculari, incubavit Ecclesiæ, non episcopus, sed tyrannus. Nam vota priorum magis in Malachiam convenerant. Denique suadebant eum subire onus juxta constitutio-